

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інженерно будівельний інститут
Кафедра філософії, політології, психології та права

СИЛАБУС

Освітнього компонента – ОК-1

Навчальна дисципліна - Естетика мистецтва

Освітній рівень	другий (магістерський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	02	Культура і мистецтво
Спеціальність	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	ОПП «Образотворче мистецтво»	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	контрольна робота	
Форми семестрового контролю	залік	

Викладач:

Каранфілова Олена Володимирівна, к. філос. н., доцент кафедри філософії, політології, психології та права, karanfilova@odaba.edu.ua

В процесі вивчення даної дисципліни студенти **ФОРМУЮТЬ НАУКОВИЙ РІВЕНЬ СВІДОМОСТІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЗАГАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ ОСОБИСТОСТІ, РОЗШИРЮЄ ТА ПОГЛИБЛЮЄ ЇЇ КУЛЬТУРНЕ СВІТОБАЧЕННЯ, ВІДКРИВАЄ СВІТ НАЙВИЩИХ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ.**

Наприклад: розуміти роль мистецтва в людській життєдіяльності.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Історія України та української культури.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва.

ПР 2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПР 4. Вміти трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПР 5. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого та/або декоративного мистецтва.

ПР 7. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.

ПР 10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва.

ПР 11. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно - мистецьких процесів.

ПР 13. Вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, представляти результати діяльності у вітчизняному та зарубіжному науковому і професійному середовищі.

ПР 14. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

ПР 16. Розробляти та реалізовувати мистецькі проекти високого художнього рівня з використанням інформаційних цифрових технологій в контексті сучасного візуального мистецтва та інтегрувати їх в архітектурно-просторове середовище.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- понятійно-категоріальний апарат естетики;
- предмет, методологію, функції естетики;
- особливості та ключові аспекти онтології та методології естетики;
- специфіку естетичного сприйняття та оцінки дійсності, особливості художньої творчості та її місця в системі естетичних стосунків;
- основні види естетичних відносин і діяльності людини;
- основні історичні етапи розвитку образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва та архітектури.

Вміти:

- грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат естетики;
- поставити й аналізувати проблему, застосовувати методи наукового пізнання, розрізняти основні методологічні принципи й підходи;
- розрізняти види естетики за сферами суспільного життя – естетика людських стосунків, естетика побуту, естетика природи, естетика праці, естетика мистецтва;
- обґрунтувати механізми функціонування індивідуальної та масової естетичної свідомості;

- художнього сприйняття та оцінки; трансформації естетичних ідеалів та цінностей у історичному континуумі;
- розуміти роль мистецтва в людській життєдіяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п / п	Назва тем	Кількість годин			
		лекц ії	прак ти чні	лабор ат орні	самос т ійна
	Тема 1. Загальна характеристика естетики мистецтва як науки.	2	2	-	8
	Тема 2. Структура естетичної свідомості.	2	2	-	6
	Тема 3 . Основні естетичні категорії.	2	2	-	6
	Тема 4. Естетика як метатеорія мистецтва.	2	2	-	6
	Тема 5. Основні етапи історичного становлення філософської теорії мистецтва.	2	4	-	8
	Тема 6. Філософський аналіз сутності мистецтва та природи художньої творчості.	2	-	-	8
	Тема 7. Семіотика мистецтва: знакові аспекти художнього тексту і художнього сприйняття.	2	2	-	8
	Тема 8. Мистецтво і суспільство. Особливості соціокультурних функцій мистецтва.	2	2	-	8
	Всього	16	16		58

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за навчальною дисципліною «Естетика мистецтва» складає 60 балів і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Поточне опитування	1	20	30
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань (стандартизовані тести), або	2	40	70
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100

Два рази за семестр проводяться експрес контроль знань – **стандартизовані тести** (20 тестових питань), наприклад:

1. Назвіть основні категорії естетики: а) трагічне; б) краса; в) підвищене; г) гармонія; д) космічне; е) прекрасне; є) низьке.
2. Естетичне почуття це: а) емоційне переживання; б) естетичне ставлення; в) безсвідома насолода.

Перелік питань для підготовки до заліку з навчальної дисципліни «Естетика мистецтва»:

1. Проблема термінології естетики мистецтва.
2. Естетика мистецтва як самостійна наука.
3. Естетика мистецтва в структурі міжпредметних зв'язків.
4. Естетичні уявлення у синкретичній культурі первісного суспільства.
5. Основні теорії античної естетики.

6. Естетичне почуття.
7. Естетичний смак.
8. Естетичний ідеал.
9. Естетичні погляди і теорії
10. Творчий потенціал людської праці
11. Людина і суспільні відносини як об'єкти естетичної діяльності
12. Естетична діяльність і мистецтво.
13. Категорії «гармонія» і «міра»
14. Категорії «прекрасне» і «потворне»
15. Категорії «піднесене», «героїчне», «низьке»
16. Категорії «трагічне» і «комічне»
17. Категорія естетичне
18. Предмет і естетичні перетворення в мистецтві. Художність як естетична категорія.
19. Зміст і форма в мистецтві: діалектика зв'язку.
20. Класифікація видів мистецтва.
21. Генезис і природа художнього образу.
22. Поняття безпосередності і «присутності» в художньому образі.
23. Принцип антиномічності побудови и аналізу художнього образу. Художня умовність.
24. Асоціативні порівняння. Метафора. Символ. Алгоритм.
25. Історична типологія мистецтва
26. Мистецтво доісторичної людини
27. Мистецтво стародавнього світу
28. Мистецтво середньовіччя
29. Основні мистецькі напрями Нового часу
30. Абсолютизація формально-технічних пошуків у мистецтві ХХ ст.
31. Абстракціонізм
32. Експресіонізм
33. Сюрреалізм
34. Художня творчість: проблема понятійного апарату
35. Специфіка творчого процесу в мистецтві
36. Становлення і розвиток художніх здібностей людини
37. Семіотика як універсальна теорія знаків і знакових систем.
38. Знакові аспекти художнього тексту і художнього сприйняття.
39. Різновиди класифікації знаків. Проблема неадекватності знакового вираження протистояння автора і художньої мови.
40. Семіотика вербальних мистецтв. Принципи семіотичного аналізу творів образотворчого мистецтва.

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають збільшити вже набрану кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Естетика: Навч. посіб. / М.П. Колесніков, О.В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.; За ред. В. О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.
2. Естетика: Навч. посібн. / В.О. Лозовой, М.І. Панов та ін.; За заг. ред. проф. В.О. Лозового. – К., 2002. – 224с.
3. Естетика: Підручник / Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк; За заг. ред. Л.Т. Левчук. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К., 2006.
4. Задирако П.С., Кадиевская, Е.В. Каранфилова, В.И. Валканцкий Основи філософії. Частина II (соціальна філософія, етика, естетика, логіка) Одеса: ОДАБА, 2008. – 19 с.
5. Задирако П.С., Кадієвська Основи філософії. Частина I (філософія та релігієзнавство) Одеса: ОДАБА, 2008. – 110 с.
6. Конституція України. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2010.
7. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Т.1,2,3. Львів, 2003-2008.
8. Подольська Э.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літератури, Інкос, 2006. – С. 453-457.
9. Сазонов В.В., Крижантовський А.В, Кадієвська І.А., Рибка Н.М., Валканоцький В.І. ФІЛОСОФІЯ (Тестові завдання: Філософія-I модульний контроль №1,2) Одеса: ОДАБА, 2008. – 35 с.
10. ФІЛОСОФІЯ: підручник / за ред. О.П. Сидоренка. – К.: Ф56 Знання, 2008. – 891 с. – (Вища освіта XXI століття).

Допоміжні джерела інформації

1. Адорно Т. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П. Таращук]. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 518 с.
2. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін ; [пер. з нім. Ю. Рибачук] // Беньямін В. Вибране. – Львів: Літопис, 2002. – С. 53–97.
3. Головей В. Ю. Проблема «кінця мистецтва» в контексті гегелівської концепції «художньої релігії» / В. Ю. Головей // Наук. вісн. Волин. Нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Філософські науки. – 2008. – № 12. – С. 229–236.